

„Kresy 2017” w Wilnie: Musimy szanować polskie słowo

Jako pierwsi w szranki konkursowe stanęli najmłodszy uczestnicy

Fot. Marian Paluszkiewicz

Prawdziwe święto miłośników polskiej poezji, czyli XXVI Konkurs Recytatorski im. Adama Mickiewicza „Kresy 2017”, odbyło się w czwartek, 9 listopada. Centralnym eliminacjom w Domu Kultury Polskiej w Wilnie, jak zwykle, towarzyszyły wyjątkowe emocje. Nie jest

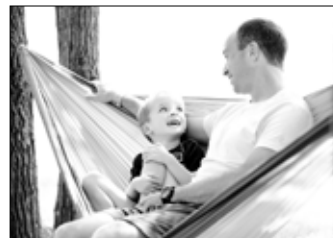
tajemnicą, że wrażliwość na piękno poezji jest domeną nielicznych („Niektórzy lubią poezję” – pisała polska noblistka Wisława Szymborska) i elitarnym obszarem zainteresowań.

Str. 4

Kwesta na Rosję: Zebrano prawie 4 tys. euro Str. 3

Neymar i trener PSG na wojennej stopie Str. 9

Bajki terapeutyczne dla dzieci Str. 12

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

Prawa człowieka wyznaczają standardy ochrony wszystkich ludzi

Rozwój idei praw człowieka to proces, który trwał przez setki lat, a jego genezy doszukiwać się można jeszcze w starożytności. Przełom nastąpił jednak dopiero po II wojnie światowej, kiedy to najbardziej wpływowi ludzie świata, który wyłonił się z wojennych zgłiszczy, stanęli przed wyzwaniem zabezpieczenia przyszłych pokoleń przed ogólnoświatową tragedią, jaką była trwająca 6 lat wojna. Jedną z nich, miało być utworzenie uniwersalnej organizacji międzynarodowej stojącej na straży międzynarodowego porządku. Zgodnie z tą myślą, powołano Organizację Narodów Zjednoczonych na miejsce skompromitowanej Ligi Narodów, która nie była zdolna do zapobieżenia antyludzkim zamiarom Adolfa Hitlera. Nowa organizacja szybko podjęła zarówno faktyczne jak i prawne działania w celu zbudowania ogólnoświatowego systemu pokojowej współpracy między państwami. Jednym z filarów tego systemu miały być prawa człowieka, których władze wszystkich państw powinny przestrzegać.

Taka właśnie była geneza Karty Narodów Zjednoczonych – umowy międzynarodowej powołującej do życia Organizację Narodów Zjednoczonych i określającej wartości, na jakich opierać się ma nowa, uniwersalna organizacja międzynarodowa. Dokument ten zakłada cel umacniania przestrzegania praw człowieka na całym świecie. Z kolei Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 10 grudnia 1948 roku, stanowi pierwszy na świecie dokument o zasięgu

Powszechną deklaracją praw człowieka została przyjęta 10 grudnia 1948 roku
Fot. wikimedia.org

uniwersalnym, który określa dość szczegółowo podstawowe prawa, przysługujące każdemu człowiekowi, bez względu na narodowość, kolor skóry, religię, płeć, czy orientację seksualną. Deklaracja wymienia między innymi: wolność i równość wszystkich ludzi, prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa, zakaz niewolnictwa, zakaz tortur, równość wobec prawa, prawo dostępu do sądu, prawo do azylu, prawo do własności, prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania, wolność słowa, prawo do zgromadzeń, do zrzeszania się, czy prawo do pracy.

Uchwalenie przez Zgromadzenie Ogólne Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka dało początek rozwojowi nowoczesnego systemu ochrony praw człowieka. Warto jednak wspomnieć, że Deklaracja, będąc jedynie rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ, nie ma wiążącej mocy prawnej, a jedynie „deklaruje” istnienie wymienionych przez siebie praw. W 1976 roku weszły w

życie kolejne, fundamentalne dla tego systemu dokumenty: Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych Społecznych i Kulturalnych, które wraz z Deklaracją stanowią podstawę systemu ochrony praw człowieka w ramach ONZ. Pakty jednak, w przeciwieństwie do Deklaracji z 1948 roku, są umowami międzynarodowymi zawartymi między suwerennymi państwami co oznacza, że państwa są zobowiązane do przestrzegania praw w nich określonych. W systemie europejskim najważniejsze znaczenie mają Europejska Konwencja Praw Człowieka zawarta pod auspicjami Rady Europy oraz Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Na mocy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka powołany został Europejski Trybunał Praw Człowieka z siedzibą w Strasburgu, który stoi na straży przestrzegania Konwencji przez państwa-strony. Ponadto, po II wojnie światowej zawartych zostało wiele traktatów odwołujących

się do bardziej szczegółowych praw.

Współcześnie powszechnie przyjęty jest podział praw człowieka na trzy podstawowe generacje zaproponowany pod koniec lat 70. XX wieku przez francuskiego prawnika Karela Vasaka. Pierwszą generację stanowią prawa osobiste i polityczne, czyli przede wszystkim: prawo do życia, wolności, prywatności, prawa wyborcze, zakaz tortur, wolność słowa, wolność zrzeszania się. Do drugiej generacji przynależą prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne, czyli m.in.: prawo do własności, do pracy, do ubezpieczenia, do urlopu czy prawo dostępu do dóbr kultury. Trzecia generacja to tzw. prawa kolektywne, czyli przysługujące zbiorowościom ludzkim, a nie pojedynczym jednostkom – prawo do pokoju, do czystego środowiska naturalnego, do rozwoju i wiele innych.

Filozoficzną podstawą i uzasadnieniem dla systemu praw człowieka, jest koncepcja godności ludzkiej. To właśnie godność czyni ludzi gatunkiem wyjątkowym wśród wszystkich stworzeń świata. O godności mówili już filozofowie greccy, odwołania do niej znajdujemy u rzymskiego filozofa Cyceirona, natomiast dla naszego kręgu cywilizacyjnego główne znaczenie miał rozwój zagadnienia w filozofii chrześcijańskiej gdzie godność wywodzi się z wiary w stworzenie człowieka na podobieństwo Boga. Zarówno niewierzący jak i wierzący zgadzają się co do tego, że godność wynika z samego faktu bycia człowiekiem i przez to jest przyrodzona oraz niezbywalna, niezależnie od tego jakim kto jest człowiekiem.

ze str. 10 » **Prawa człowieka wyznaczają standardy ochrony wszystkich ludzi**

Dlatego na przykład, z punktu widzenia praw człowieka, niedopuszczalne jest stosowanie brutalnych i upokarzających kar, nawet wobec najcięższych przestępców – stoją one bowiem w sprzeczności z naturalną godnością wszystkich ludzi.

Każdy z nas – ludzi, od samego urodzenia posiada naturalną, niezbywalną godność przynależną nam tylko i wyłącznie ze względu na fakt, że jesteśmy przedstawicielami gatunku ludzkiego. W związku z tym, godność jest atrybutem każdego człowieka, bez względu na jego pochodzenie, rasę, płeć, wyznanie, orientację seksualną itd. W ten sposób, godność jest punktem wyjścia dla kolejnego fundamentu współczesnego systemu ochrony praw człowieka – zasady równości. To z naturalnej równości wszystkich ludzi wynika zakaz dyskryminacji oraz równość wszystkich ludzi wobec prawa – systemy prawne w krajach przestrzegających praw człowieka, nie mogą stwarzać przewagi jednych ludzi nad innymi. Przed organami państwa, wszyscy ludzie muszą mieć równe szanse.

Z zasady godności, wynika również zasada wolności – każdy z nas może czynić wszystko to, co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo. Warto dodać, że zasada ta nie ma zastosowania do organów państwa. Mogą one czynić tylko i wyłącznie to, co określone jest w prawie jako ich kompetencje. W przeciwnym razie, mogłyby one działać samowolnie i łamać prawa człowieka. Dlatego właśnie, ogromne znaczenie dla zapewnienia przestrzegania praw człowieka, ma prawidłowo zorganizowany mechanizm władzy państwowej.

Na świecie wciąż znajduje

się wiele państw, w których prawa człowieka są naruszane, a nawet celowo ignorowane. Wymienić tu należy przede wszystkim totalitarną, odciętą od świata zewnętrznego Koreę Północną, autorytarne Białoruś i Rosję utrzymujące niektóre spośród reliktywów systemu komunistycznego oraz szereg niestabilnych państw tzw. Trzeciego Świata, gdzie stulecia rządów kolonialnych mocarstw europejskich przyczyniły się do niezdolności rdzennych ludów do zbudowania skutecznych rządów, które zapobiegałyby łamaniu praw człowieka. Czasem również, rządzący tymi krajami ludzie nie są zainteresowani ich przestrzeganiem gdyż wierzą, że ich łamanie jest skutecznym sposobem na kontrolowanie ludności państwa. Łamanie praw człowieka przez władzę państwową może mieć również podłoże religijne – dzieje się tak, gdy w krajach o ustroju teokratycznym dosłownie interpretuje się nieprzystające już do dzisiejszych czasów, religijne nakazy. Wśród państw Trzeciego Świata, w których stan przestrzegania praw człowieka budzi obawy społeczności międzynarodowej wymienić należy m.in. Somalię, Kongo, Sudan i Sudan Południowy, Kenię, Syrię, Arabię Saudyjską, Irak, czy Mjanmę (dawniej: Birmę).

Fakt, że po II wojnie światowej prawa człowieka zostały zagwarantowane mocą prawa międzynarodowego nie znaczy, że zawsze były one przestrzegane przez państwa-strony traktatów, także te formalnie demokratyczne. Do jednego z najważniejszych bojowników o przestrzeganie praw człowieka, zaliczyć należy Martina Luther-Kinga, który zabiegał o równouprawnienie Afroamerykanów w Stanach Zjednoczonych, Mahatmę

Z punktu widzenia praw człowieka, niedopuszczalne jest stosowanie brutalnych i upokarzających kar **Fot. archiwum**

Gandhiego, który sprzeciwiał się brutalnym rządóm Wielkiej Brytanii na terytorium dzisiejszych Indii. Należy podkreślić, że wszyscy oni działali w sposób całkowicie pokojowy i sprzeciwiali się stosowaniu przemocy.

Prawa człowieka wyznaczają standardy ochrony wszystkich ludzi. Stoją na straży naszej godności, wol-

ności, równości i sprawiedliwości. Przysługują każdemu, z samego faktu bycia człowiekiem. Niestety, jak wyżej wspomniano, zdarza się tak, że władze zamiast chronić naszych podstawowych praw łamią je. Dlatego warto zaznajomić się z tą dziedziną prawa aby móc rozpoznać taką sytuację i podjąć odpowiednie kroki.

EFHR

ZOSTAŁY JESZCZE WOLNE MIEJSCA NA SZKOLENIE POŚWIĘCONE TEMATYCE PRAW CZŁOWIEKA W PRAKTYCE!

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) uprzejmie informuje, iż zostały jeszcze wolne miejsca na szkolenie pt. „Prawa człowieka w praktyce”, które odbędzie się 11 listopada od godz. 9 w Domu Kultury Polskiej w Wilnie (ul. Naugarduko 76, Wilno).

Szkolenie poprowadzą doc. dr Katarzyna Miksza, która jest docentem w Instytucie Prawa Międzynarodowego i Europejskiego oraz zastępcą kierownika w Laboratorium Naukowym Praw Człowieka na Uniwersytecie Michała Römera oraz dr Elżbieta Kuzborska, ekspert prawa, wykładowca i autor artykułów poświęconych prawom człowieka.

Podczas szkolenia, które odbędzie się w języku angielskim/litewskim (z możliwością tłumaczenia na język polski), poruszone zostaną następujące tematy:

- Prawa człowieka w praktyce;
- Sądownictwo litewskie w dialogu prawa międzynarodowego;
- Zasady niedyskryminacji w prawie międzynarodowym;
- Niedyskryminacja ze względu na język – praktyka litewska w kontekście norm międzynarodowych.

Szkolenie jest nieodpłatne. Aby zarezerwować miejsce należy przesłać zgłoszenie na adres e-mail mokymai@efhr.eu. Na zgłoszenia czekamy do 10 listopada. Proszę pamiętać, że liczba miejsc jest ograniczona.